КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра освітньої політики

Програма підвищення кваліфікації учителів підприємництва і фінансової грамотності закладів загальної середньої освіти

««ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ» У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ: ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована

до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики

(протокол №5 від 18.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри Галина ЛОЇК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол №4 від 04.06.2026р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Шиян О. І., професор КОП, доктор наук з державного управління, професор, Синя І.А., завідувачка кабінету координації впровадження НУШ, учитель-методист

Напрям підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій

Розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти від 12.10.2022 р.№ 905.
Термін дії програми: з 01.07.2026 р. до 01.07.2031 р.

Рецензенти: Процишин Оксана Романівна, доцент, голова циклової комісії економіки підприємства і менеджменту КЗ ЛОР «Дрогобицький фаховий коледж нафти і газу», кандидат економічних наук.
Наконечна Галина Михайлівна, учителька фінансової грамотності ліцею №80 ЛМР, учитель-методист

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: Сьогодні пріоритетом школи є формування ключових компетентностей, серед яких підприємливість, фінансова культура та здатність ухвалювати свідомі економічні рішення посідають вагоме місце. Актуальність програми підвищення кваліфікації вчителів курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» зумовлена масштабним оновленням змісту освіти в межах реформи «Нова українська школа» та вимогами Державного стандарту базової середньої освіти..

Навчальний курс має потужний потенціал для впровадження діяльнісного, інтегративного та компетентнісного підходів. Його реалізація вимагає від педагога володіння інструментами практикоорієнтованого, проєктного та інтерактивного навчання, що базується на моделюванні реальних життєвих ситуацій.

Водночас у шкільній практиці спостерігається гостра потреба в посиленні професійної готовності вчителів до моделювання сучасного уроку. Педагогам необхідна методична підтримка в організації активної пізнавальної діяльності учнів, застосуванні інструментів формувального оцінювання та інтеграції цифрових освітніх технологій.

Програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів ЗЗСО, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти та враховує вимоги таких нормативно-правових актів: Закон України «Про освіту» Закон України «Про повну загальну середню освіту»; професійний стандарт за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти»; Концепція «Нова українська школа» та стратегія

європейської інтеграції української освіти; постанови Кабінету Міністрів України № 800 та № 1187, що регулюють питання професійного розвитку та ліцензійних умов освітньої діяльності.

Зміст навчання за цією програмою безпосередньо спрямований на розвиток предметно-методичних та професійних компетентностей учителів. Програма забезпечує готовність педагогів до ефективної реалізації вимог освітнього законодавства та успішної підготовки фінансово грамотного покоління.

Цільова група: Учителі підприємництва і фінансової грамотності закладів загальної середньої освіти.

Обсяг(тривалість) : 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: немає.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очно-дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток загальних і професійних компетентностей вчителів для організації навчання, виховання і розвитку учнів 8-9-х класів засобами предмету «Підприємництво та фінансова грамотність» згідно з Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та на основі Державного стандарту базової середньої освіти (2020 р.).

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток професійних компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти щодо впровадження курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» в умовах Нової української школи.;
- поглибити знання педагогів про сучасні освітні підходи та навчити трансформувати теоретичні концепції у практичні кейс-уроки, симуляції та бізнес-ігри;
- сформувати вміння проєктувати освітній процес та навчальні заняття на засадах проблемно-орієнтованого, кооперативного і проєктного навчання;
- розвинути здатність моделювати активну діяльність учнів для формування їхнього фінансового мислення, лідерських якостей, критичного аналізу ризиків та когнітивної гнучкості;
- удосконалити навички використання профільних цифрових інструментів, інтерактивних симуляторів, фінансових калькуляторів та методик формувального оцінювання в різних форматах навчання;
- розширити фахові знання з економіки, фінансів та психології підприємництва для їхньої подальшої інтеграції у практичну діяльність та розробку авторських дидактичних матеріалів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:
- предметно-методична (А2);
- інформаційно-цифрова (А3);
-здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан (Б1.1);
- компетентність педагогічного партнерства (В3).

Очікувані результати навчання:

- знає основи Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм програми галузі, моделює зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання;
- вміє формувати ключові компетентності учнів та реалізовувати діяльнісний підхід в освітньому процесі для забезпечення освітніх вимог ДСБО та обраної модельної навчальної програми інтегрованого курсу;
- володіє інструментами формувального оцінювання для стимулювання пізнавальної активності учнів та педагогічної підтримки.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:
Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою.
Практичне завдання – 40 балів, підсумкове тестування (20 запитань) – 60 балів (правильна відповідь – 3 бали).
У випадку, якщо пропущено понад 50% навчального часу, передбаченого програмою підвищення кваліфікації, документ про підвищення кваліфікації не видається.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 4-х модулів та 8-ми взаємопов'язаних тем. Після опрацювання модулів передбачено виконання практичних робіт. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники 100 балів. Прохідний бал – 70. Учасники, які успішно пройшли навчання,

виконали практичну роботу та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 год, з них 9 год – лекційні заняття, 15 год – практична робота, 5 год – самостійна робота, 1 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва теми	Кількість годин			
	Теоретична складова	Практична складова	Самостійна робота	Разом
Модуль 1. Впровадження державного стандарту базової середньої освіти НУШ. Предметний цикл.				
Інтеграційно-мотиваційне заняття. Ознайомлення з програмою. Очікування слухачів.		1		1
Тема 1.1 Впровадження ДСБСО Нової української школи. Предметний цикл Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь.	1	1		2
Тема 1.2. Особливості реалізації та оцінювання у предметному циклі (8-9 клас) на прикладі предмету «Підприємництво та фінансова грамотність»	1	1	1	3
Разом за модулем:	**2**	**3**	**1**	**6**
Модуль 2. Підприємництво та фінансова грамотність» - особливості впровадження (8-9 клас)				
Тема 2.1. Компетентнісний підхід до впровадження курсу «Підприємництво та фінансова грамотність» Фінансова культура. Фінансова освіта.	1	2		3

Тема 2.2. Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України – можливості застосування	1	3	1	5
Разом за модулем:	**2**	**5**	**1**	**8**
Модуль 3. Фінансова грамотність. Прикладні фінанси. Особливості викладанння.				
Тема 3.1. Роль фінансової грамотності у житті сучасної людини.	1	2	1	4
Тема 3.2 Фінансові відносини людини з державою	2	2	1	5
Разом за модулем:	**3**	**4**	**2**	**9**
Модуль 4. Підприємливість, підприємництво, проєктна діяльність та професійна орієнтація у контексті реалізації особистісно-орієнтованого навчання та компетентнісного потенціалу.				
Тема 4.1. Підприємливість, підприємництво, проєктна діяльність у контексті реалізації компетентнісного потенціалу СЗО галузі.	1	1		**2**
Тема 4.2. Професійна орієнтація у контексті реалізації особистісно-орієнтованого навчання.	1	2	1	**3**
Разом за модулем:	**2**	**3**	**1**	**5**
Контрольні заходи (тестування).			1	1
Всього	**9**	**15**	**6**	**30**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Впровадження державного стандарту базової середньої освіти НУШ. Предметний цикл.

Тема 1.1. Впровадження ДСБСО Нової української школи. Предметний цикл Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь.

Нова українська школа: мета і ключові компоненти Концепції. Структура Державного стандарту базової середньої освіти. Впровадження ДСБСО Нової української школи (масова практика). Ключові компетентності та наскрізні

вміння. Адаптаційний та предметний цикли базової середньої освіти. Особливості предметного циклу (8-9 клас).

Тема 1.2. Особливості реалізації та оцінювання у предметному циклі (8-9 клас) на прикладі предмету «Підприємництво та фінансова грамотність».

Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь. Мета та компетентнісний потенціал освітньої галузі, обов'язкові результати навчання учнівства. Особливості реалізації СЗОГ у предметному циклі (8-9 клас) на прикладі предмету «Підприємництво та фінансова грамотність» (8-9 клас). Особливості оцінювання у предметному циклі на прикладі предмету «Підприємництво та фінансова грамотність».

Модуль 2. «Підприємництво та фінансова грамотність» - особливості впровадження (8-9 клас).

Тема 2.1. Компетентнісний підхід до впровадження курсу «Підприємництво та фінансова грамотність» Фінансова культура. Фінансова освіта.

Компетентнісний підхід до впровадження курсу «Підприємництво та фінансова грамотність». Підприємливість та фінансова грамотність як ключова компетентність та основа підприємництва. Фінансова культура. Фінансова освіта.

Тема 2.2. Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України – можливості застосування.

Рамка компетентності підприємливості (EntreComp). Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України – можливості застосування. Фінансова грамотність – Добробут - методика "Депозит"

Модуль 3. Фінансова грамотність. Прикладні фінанси. Особливості викладанння.

Тема 3.1. Роль фінансової грамотності у житті сучасної людини.

Ролі людини: особистість, споживач, громадянин. Вплив фінансової грамотності на прийняття важливих життєвих рішень щодо навчання, кар'єри, купівлі житла, створення сім'ї та пенсійного забезпечення. Планування навчальної діяльності на уроці: критерії відбору та оцінка результатів.

Тема 3.2 Фінансові відносини людини з державою.

Сутність фінансових відносин людини з державою. Фінансова грамотність як основа особистої економічної безпеки людини та держави. Протидія фінансовій небезпеці, шахрайству та забезпечення економічної стабільності і особистої безпеки. Як пов'язані діяльність вчителя на уроці та діяльність учня. Співвідношення видів навчальної діяльності, методів і форм. Розвиток вмінь пошуку та критичного осмислення економічної та фінансової інформації.

Модуль 4. Підприємливість, підприємництво, проєктна діяльність та професійна орієнтація у контексті реалізації особистісно-орієнтованого навчання та компетентнісного потенціалу.

Тема 4.1. Підприємливість, підприємництво, проєктна діяльність у контексті реалізації компетентнісного потенціалу СЗО галузі.

Підприємливість, підприємництво, проєктна діяльність та професійна орієнтація**.** Проєктна та доброчинна (волонтерська) діяльність, її роль у формуванні наскрізних вмінь та ключових компетентностей.

Тема 4.2. Професійна орієнтація у контексті реалізації особистісно-орієнтованого навчання.

Концепція професійної орієнтації у Новій українській школі. Професійна орієнтація засобами курсу «Підприємництво та фінансова грамотність» у предметному циклі. Проєктна та волонтерська діяльність, її роль у професійній орієнтації.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту»
2. Державний стандарт базової середньої освіти (2020) https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti
3. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898 «Державний стандарт базової освіти». Інтернет ресурс: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text. Професійний стандарт за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти», (2020)
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text.
6. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 30.08.2022 №972). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text.

Основна література

1. Апопій В. В. Основи підприємництва : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2014. 324 с.
2. Електронна версія навчально-методичного забезпечення курсу «Підприємництво та фінансова грамотність. 8 клас». URL: https://lms.eschool.net.ua/courses/course-v1:UIED+8thPidprFin04+2024/course/.
3. Ключові компетентності для навчання протягом життя (Рамкова програма оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя). URL: http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53.
4. Козакевич А. С. Формування підприємливості та фінансової грамотності як фундамент економічної освіти дітей шкільного віку. Економіка та суспільство. 2022. № 38.

5. Лист Міністерства освіти і науки України від 14 березня 2025 р. № 1/4895-25 «Про окремі питання оцінювання результатів навчання». URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-okremi-pytannia-otsiniuvanniarezultativ-navchannia.
6. Модельна навчальна програма «ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ. 8-9 КЛАСИ» для закладів загальної середньої освіти (*авт. Кузнєцова А.Я., Довгань А.І., Часнікова О.В., Шніцер О.П., Тригуб О.В., , Гірченко Т.Д., Шабанова О.В., Харченко А.М., Нагайчук Н.Г.*) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 09.02.2022 №143).
7. Модельна навчальна програма «Підприємництво та фінансова грамотність. 8-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Беспалко І. В., Войтицька Л. В., Тригуб О. В., Ролік В. А.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 27 листопада 2023 року № 1449)
8. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. URL: https://bank.gov.ua/ua/about/strategy-fin-literacy.
9. Освітні програми (2024), МОН України https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi
10. Підприємництво для школярів. Дія. Цифрова освіта. URL: https:// osvita.diia.gov.ua/en/pidpryemnytstvo-dlya-shkolariv
11. Про затвердження плану заходів на 2017–2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». URL: https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2017-%D1%80.
12. Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь: як оцінювати в НУШ. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nush/szo-ociniuvannia-2025-putivnik.pdf.
13. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (2024), МОН України https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2024/09.08.2024/typova-osvitnya-prohrama-dlya-5-9-klasiv-zzso-1120-vid-09082024.pdf
14. Як оцінювати в НУШ : методичний посібник. (2025). МОН України https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/otsinyuvannya/metodychnyi-posibnyk-iak-otsiniuvaty-v-nush?__cf_chl_tk=TjACbH8c7rnxUWh9y0sKFHLyyKY.42Ts4Tt_pZbBevw-1768394355-1.0.1.1-6jmgalsD9fmJ1PLXeF27GeiTEw0I4vpCLpoh6fj5qOU